लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

सत्यवती गाउँपालिका, गुल्मी

आर्थिक वर्ष २०८०/८१

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

सत्यवती गाउँपालिका, गुल्मी

आर्थिक वर्ष २०८०/८१

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि
(VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्द्धन गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

(Be A Credible Public Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य
(MISSION)

राष्ट्रलाई स्वतन्त्र एवं गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide independent and Quality Audit Service to the Nation)

मूल्य मान्यता
(CORE VALUES)

स्वतन्त्रता	*(Independence)*
निष्ठा	*(Integrity)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८०।८१ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगतरूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फर्स्यौटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फर्स्यौट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)
महालेखापरीक्षक

२०८२ वैशाख

प.सं.:2081/82 मिति : २०८२-२-११

च.न.:FAR/2080-81/LOC/691

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन।

श्री अध्यक्षज्यू,
सत्यवती गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय,
गुल्मी।

कैफियतसहितको राय

हामीले यस गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण,स्थानीय संचित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणी हरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौँ।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक पेश भएको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को प्राप्ती र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन,बजेट तुलनात्मक विवरण,स्थानीय संचित कोषको बार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरु समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ लगायत सम्वन्धित प्रचलित कानुनबमोजिम सारभूतरुपमा सही तथा यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार

१. गाउँपालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कन गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सूत्र) प्रयोगमा रहेको छ। पालिकाले पेश गरेको प्राप्ती र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म. ले. प. फा. नं. २७०) मा अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरणबाट प्राप्त भएको सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रु. १४ करोड ४१ लाख ८८ हजार , एकिकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रमको रु. ८६ लाख ५७ हजार , गरिबसँग विश्वेश्वर कार्यक्रमको रु. ४ लाख १५ हजार र स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रमको रु. २१ लाख ६५ हजार समेत गरी रु. १५ करोड ५४ लाख २५ हजार समावेश गरेको छैन।

२. गाउँपालिकाको रु. १ अर्व ३४ करोड ९४ लाख ३९ हजारको लेखापरीक्षण गरिएकोमा रू. १ करोड २९ लाख ४५ हजार बेरुजू देखिएको छ। सो सम्बन्धमा रु. २३ लाख ५ हजारको प्रतिक्रिया उपर कारबाही भई बाँकी बेरुजु रु. १ करोड ६ लाख ३९ हजारमध्ये असुल गर्नुपर्ने रू. २८ हजार , प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रू. १९ लाख ३६ हजार, नियमित गर्नुपर्ने रु. ७७ लाख ७३

हजार र पेस्की बाँकी रु.९ लाख २ हजार रहेको छ। गत वर्षसम्म रु. १८ करोड ३८ लाख ८८ हजार बेरुजू बाँकी रहेकोमा हालसम्मको अद्यावधिक बेरुजू रु.१६ करोड ७ लाख ८५ हजार रहेको छ।बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको बेहोरा यसैसाथ संलग्न छ।

३. लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम गरिएको छ। एकीकृत वित्तीय विवरण तयार गर्ने गाउँपालिकासँग हामी स्वतन्त्र छौं। त्यसका लागि स्वीकृत आचारसंहिताअनुसार हामीले काम गरेका छौँ। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त भएका आधार र प्रमाणहरू राय व्यक्त गर्न पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्नेमा विश्वस्त छौं।

अन्य बेहोरा

यो गाउँपालिकाको लेखापरीक्षणबाट स्रोत र साधनको प्राप्तिको प्रक्षेपण यथार्थपरक नभएको, लक्ष्यअनुसार असुली नभएको, कर्मचारीको दरबन्दी अनुसार स्थायी पदपूर्ति नभएका कारण विकास निर्माण र सेवा प्रवाहमा असर परेको, अनुदानको पर्याप्त अनुगमन नभएको, वितरणमुखी कार्यक्रम सञ्चालन गरेको, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर रहेको लगायतका बेहोरा यस लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा औल्याइएको छ।

वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन को जिम्मेवारी

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ तथा अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम वित्तीय जिम्मेवारी र जवाफदेहिता जिम्मेवार व्यक्तिमा रहेको हुन्छ । त्यसैगरी नेपाल सरकारबाट स्वीकृत भई महालेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट लागु भएको नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) बमोजिम आर्थिक कारोवारको सही र यथार्थ अवस्था चित्रण हुने गरी वित्तीय विवरण तयार गर्ने तथा जालसाजी वा त्रुटीका कारण वित्तीय विवरण सारभूतरुपमा गलत आँकडा रहित बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी सत्यवती गाउँपालिका व्यवस्थापनमा रहेको छ। गाउँकार्यपालिका, गाउँपालिका अध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण उपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी

वित्तीय विवरण समग्रमा जालसाजी वा त्रुटिका कारण सारभूत रूपमा गलत आँकडारहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी रायसहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो। लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ। लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम लेखापरीक्षण कार्यसम्पादन गरिएको छ। यसरी लेखापरीक्षण गरिएको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुँदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूतरूपमा गलत आँकडा मानिएको छ।

(नारायण एम.सी.)

नायब महालेखापरीक्षक

बेरुजु वर्गीकरण

चालु वर्षको बेरुजु

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट फछ्र्यौट			प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
										असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम		दफा संख्या		रकम	असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			सैद्धान्तिक	लगती								
३८	५५	१,२९,४५,१६८	०	४७	२३,०५,६६३	०	३८	८	१,०६,३९,५०५	२८,१४०	७७,७३,५१०	१९,३६,२६५	०	०	९७,०९,७७५	९,०१,५९०

अद्यावधिक बेरुजू स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष फस्यौंट	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
गुल्मी	१८,३८,८८,०००	०	३,३७,६२,३१३	१५,०१,२५,६८६	२०,७७४	१,०६,३९,५०५	१६,०७,८५,९६५

बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र.सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	बेरुजुको छोटकरी व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
१	२०८०/८१	२५	सामाजिक सुरक्षातर्फ	८४,४५६
२	२०८०/८१	२०	बढी ग्रेड भुक्तानी	५,७९०
३	२०८०/८१	२८	पाठ्यपुस्तक निकासा	३९,१४६
४	२०८०/८१	२६	दिवा खाजा	१,७३,५९५
५	२०८०/८१	३८	कामको मूल्यांङ्कन पेश गर्नुपर्ने	१९,००,०००
६	२०८०/८१	४८	आन्तरिक आयतर्फ	१,०२,६७६

७	२०७९/८०	१७	फरक शिर्षक	१,२१,७४९
८	२०७९/८०	२४	क्याम्पसलाइ अनुदान	५,००,०००
९	२०७९/८०	२२	कर कट्टी नगरेको	९,०००
१०	२०७९/८०	१५	कच्चा पदार्थ खरिद	४,००,०००
११	२०७९/८०	१८	असम्वन्धित खर्च	३८,०२९
१२	२०७९/८०	१३.१ र १३.२	शिर्षक फरक र मू.अ.कर कट्टी	६३,३५५
१३	२०७८/७९	३१.४	लाभग्राही समुदायबाट खरिदमा कानूनको पालना	८,७३,०००
१४	२०७८/७९	२४.१	योजनाको रकम भुक्तानी	१५,००,०००
१५	२०७८/७९	२३.३	बढी भुक्तानी	४६,६७५
१६	२०७८/७९	३७	पदाधिकारीको दोहोरो सुविधा	१,००,६००
१७	२०७८/७९	३५.२	गाउँपालिका चालुतर्फ	६०,०००
१८	२०७७/७८	४२.१	स्वास्थ्य कार्यक्रम	६०,५८८
१९	२०७७/७८	२८.१ र २८.२	सभाहल निर्माण कार्य	९९,२६,७७७
२०	२०७७/७८	२९.३	सत्यवति बहुमुखी क्याम्पस	३,००,०००
२१	२०७७/७८	२५	सडक सफाइ	४६,५१,२७७
२२	२०७७/७८	३६.३ , ३६.४ र ३६.५	शिक्षा	५६,९४,३२६
२३	२०७७/७८	४८	वडा खरिद	६,२०,०००
२४	२०७७/७८	५३	रकमान्तर	९,००,०००
२५	२०७७/७८	४५	भाडा कर	८,१९,९५३
२६	२०७७/७८	४३.३	प्राकृतिक श्रोत साधन विक्रि	२,००,५७६
२७	२०७७/७८	३८.२	प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम	७,००,०००
२८	२०७७/७८	६३.२	पदाधिकारी सेवा सुविधा	११,९००
२९	२०७७/७८	५१.२	जग्गा प्राप्ति	१०,००,०००
३०	२०७७/७८	३१.४	कृषि तथा पशु विकास कार्यक्रम	१,४०,०००
३१	२०७७/७८	६२.४	कर्मचारी तथा संगठन व्यवस्थापन	८२,३१२
३२	२०७७/७८	५६	करकट्टी	८,२६२

३३	२०७७/७८	५८.१	खोप संचालनको लागि पेश्की लिएको	२,००,०००
३४	२०७९/८०	१२	पेश्की व्यवस्थापन	२२,०००
३५	२०७९/८०	११.२	अनुदान प्राप्ती, वितरण, उपयोग र फिर्ता	७,६१,२१९
३६	२०७८/७९	२०.१ र २०.३	शिक्षा तर्फ बढी निकासा	१२,२९,८००
३७	२०७८/७९	८	धरौटी	६,३७,०१५
३८	२०७८/७९	१८.२	कर्मचारी व्यवस्थापन	२०,८३,९००
जम्मा				३,६०,६७,९७६

लेखापरीक्षण बक्यौताको विवरण

कार्यालय कोड	कार्यालयको नाम
विगतको लेखापरीक्षण वक्यौता नरहेको।	

(८०५५२५१०३०० - सत्यवती गाउँपालिका, गुल्मी)

परिचय

१ **परिचय**

(क) कार्यालय परिचय :- स्थानीय शासन पद्धतिलाई सुदृढ गरी स्थानीय तहमा विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत गर्दै स्थानीय सरकारको सञ्चालन गर्ने उद्वेश्यले सत्यवती गाउँपालिकाको स्थापना भएको हो । स्थानीय सरकारले सञ्चालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह–अस्तित्व र समन्वयलाई प्रवर्द्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु पालिकाको उद्वेश्य रहेको छ। यस पालिकामा ८ वडा, ११५.९२ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल तथा १९४७३ जनसंख्या रहेको छ ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्वेश्य :- लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्वेश्य हो । यस पालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानूनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्वेश्य रहेको छ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि :- यस पालिकाको विनियोजन, राजश्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, आर्थिक व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ । स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८१।०५।१२ देखि २०८१।०५।१७ सम्म रहेको छ ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमूना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमूना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति :- पालिकाको आय – व्ययतर्फ रु. १ अर्ब ३४ करोड ९४ लाख ३९ हजारको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । सो को बिष्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ ।

(छ) लेखापरीक्षणको क्रममा असुली :- लेखापरीक्षणको क्रममा निम्नानुसारको रु. ३२७६०२ असुल भइ दाखिला प्रमाण पेश भएको छ ।

सि.नं	बिवरण	रकम रु.
१	बढी ग्रेड भुक्तानी	१८१८०
२	सामाजिक सुरक्षा र अन्य	३०९४२२
जम्मा		३२७६०२

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

२ **वित्तीय प्रतिवेदन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६९ र ७२ बमोजिम यस पालिकाले प्राप्त गरेको आय, अनुदान तथा सहायता समेत स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणालीबाट तयार भएको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को वित्तीय प्रतिवेदन देहाय बमोजिम रहेको छ:

क्र.स./आर्थिकसङ्केत	विवरण	चालु आ.ब.कोकारोबार	गत आ.ब. कोकारोबार
	राजस्व, अनुदान र अन्य प्राप्ति		
११०००	कर	८,२२,१८,२३३.८२	७,८३,१५,४०४.३६
१३०००	अनुदान	३७,३८,९३,३९९.५६	४०,१८,००,२५७.९३
१४०००	अन्य राजस्व	१,६७,८१,८०४.८१	१,१६,११,५१३.९३
क	**कुलजम्मा प्राप्ति**	४७,२८,९३,४३८.१९	४९,१७,२७,१७६.२२
३	चालु	३५,९९,३८,८३०.६८	३३,६९,५७,५४१.३१
२१०००	पारिश्रमिक / सुविधा	२३,४५,९१,९३३.०४	१८,९०,६४,५०९.०८
२२०००	मालसामान तथा सेवाको उपयोग	९,०२,५१,८९१.०४	५,८६,२९,०७२.५०
२५०००	सहायता (Subsidy)	७५,१६,६८५.१०	२,००,८७,३९६.००
२६०००	अनुदान	२,२३,४१,००४.५०	५,९३,९५,५७९.७३
२७०००	सामाजिक सुरक्षा	४३,४१,९१७.००	८०,३३,११४.००
२८०००	अन्य खर्च	८,९५,४००.००	१७,४७,८७०.००
४	पूंजीगत	१४,६१,९२,९६४.००	१३,५९,५६,४९८.२८
३१११०	भवन तथा संरचना	१,३७,२७,२७२.००	२,१९,३७,५६८.००
३११२०	सवारीसाधन, मेशिनरी औजार, फर्निचर्स तथा फिक्चर्स	४९,४६,२२१.००	१,१३,०६,९४२.००
३११३०	अन्यपूँजीगत खर्च	९९,९००.००	२२,३४,९५७.००
३११५०	सार्वजनिक निर्माण	११,९८,५१,३२१.००	९,७६,०४,०३१.२८
३११६०	निर्मित सरचनाको सुधार खर्च	७३,१८,२५०.००	२५,७५,०००.००
३११७०	पूँजीगत सुधार खर्च	२,५०,०००.००	०
३१२२०	मौज्दातसामानहरु	०	२,९८,०००.००
ख)	**कुल जम्मा भुक्तानी**	५०,६१,३१,७९४.६८	४७,२९,१४,०३९.५९
ग)	**बचत /कमी (ग = क-ख)**	(३,३२,३८,३५६.४९)	१,८८,१३,१३६.६३
घ)	**धरौटी, आकस्मिक कोष लगायतका अन्य कोषको मौज्दातको थप/घट (+/-)**	२,७४,९८५.२१	५,७८,१८१.६४
ङ)	**यसआ.ब.को नगद तथा बैंक मौज्दात (बचत /(कमी)) (ङ = ग+घ)**	(३,२९,६३,३७१.२८)	१,९३,९१,३१८.२७
च)	**गत आ.व.को नगद तथा बैंक मौज्दात**	८,०५,२०,४४३.९०	५,३०,१७,८३२.०१
ज)	**आ.व.अन्तको बाँकी नगद तथा बैंक मौज्दात (ज= ङ+च+छ)**	४,७५,५७,०७२.६२	७,२४,०९,१५०.२८

३ **वित्तीय विवरणको यथार्थता**

पालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कन गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ।स्थानीय तहको वित्तीय विवरण स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्दछ। तर पालिकाले सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रु. १४,४१,८७,९८७।- र एकीकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रमको रु. ८६,५७,६३७।-, गरिवसंग विश्वेश्वर कार्यक्रमको रू ४,१५,०००।- र स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम रू २१,६५,०००।- समेत गरी रु. १५,५४,२५,६२४।-

एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदनमा समावेश गरेको छैन।तसर्थ पालिकामा हुने सबै आर्थिक कारोबार वित्तीय विवरणमा समावेश हुने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।

४ **फरक जिम्मेवारी**

स्थानीय तहको सञ्चित कोषमा गत विगतको बाँकी, यस वर्ष प्राप्ति र भुक्तानी तथा मौज्दात रकम स्पष्ट देखिने गरी हिसाब राख्ने र जिम्मेवारी एकिन गर्नुपर्दछ । प्राप्त विवरण अनुसार यस स्थानीय तहको लेखापरीक्षण प्रतिवेदनअनुसार गत वर्षको अन्त्यमा रु. ८०१५३४४१ मौज्दात कायम भएकोमा यो बर्षको शुरुमा रु ८०५२०४४३.९० जिम्मेवारी सारेको विवरण पेश गरेको छ । जस अनुसार लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भएको भन्दा रु. ३६७००२.९० बढी जिम्मेवारी सारेको सम्बन्धमा पालिकाले यकिन गर्नुपर्दछ ।

५ **फरक हिसाव**

यस पालिकाले सुत्रबाट तयार गरेको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७०) ले सबै कारोबार नसमेटेको कारण लेखापरीक्षणका क्रममा पालिकाबाट भएका सबै कारोबार समेटिने गरी एकीकृत आर्थिक विवरण तयार गर्न लगाइएकोमा उक्त दुई विवरणमा देहाय अनुसार गत वर्षको जिम्मेवारी रु. ८८९८९९४.२७, यस वर्षको प्राप्ति रु. १९३०९५३१३.१२ यस वर्षको भुक्तानी रु. १९१२४६३२२.९२ र बैङ्क मौज्दात रु. ७३२४९८९.२८ फरक परेको छ । सुत्रमा पालिकाको सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारहरु समाविष्ट गरी म.ले.प.फा.नं. २७० ले पालिकाको समष्टिगत आर्थिक कारोबारको यथार्थ अवस्था चित्रण गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

विवरण	गतवर्षको जिम्मेवारी	यसवर्षको प्राप्ति (आय)	यसवर्षको भुक्तानी (व्यय)	बैङ्क मौज्दात
एकीकृत आर्थिक विवरण अनुसार	७१६२१४४९.६३	६६५९८८७५१.३१	६९७३७८११७.६	४०२३२०८३.३४
सुत्र अनुसारको वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७०)	८०५२०४४३.९	४७२८९३४३८.१९	५०६१३१७९४.६८	४७५५७०७२.६२
फरक	(८८९८९९४.२७)	१९३०९५३१३.१२	१९१२४६३२२.९२	(७३२४९८९.२८)

६ **तलवी प्रतिवेदन**

निजामती सेवा ऐन २०४९, स्वास्थ्य ऐन, २०५३ तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ , शिक्षा ऐन, २०२८ मा तलवी प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलब खर्च लेख्नु पर्ने उल्लेख छ । पालिकाले यो वर्ष तलवी प्रतिवेदन पारित नगराई सङ्घीय सरकारबाट हस्तान्तरित चालु अन्तर्गत स्वास्थ्य तर्फ कर्मचारीको रु. ३४४५५२९१.९६ र पालिकाका चालुतर्फ कर्मचारीको रु. ७६५६८५६.९१ गरी रु. ४२११२१४८.८७ खर्च लेखेको छ । तलबी प्रतिवेदन पारित नगरी खर्च लेख्दा पाउने भन्दा बढी तलब भत्ता ग्रेड भुक्तानी हुन सक्ने तथा लेखापरीक्षणको क्रममा भुक्तानीको तुलना गर्न नसकिने भएकोले तलबी प्रतिवेदन पारित गराएर तलब भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्दछ ।

७ **प्रोत्साहन भत्ता**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन,२०७४ को दफा ८६(२) बमोजिम स्थानीय सेवाको गठन ,संचालन तथा व्यवस्थापन सेवाको शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी अन्य व्यवस्था स्थानीय तहले बनाएको कानुन बमोजिम हुने व्यवस्था छ। पालिकाले कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन सुविधा उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्यवधि,२०७९ तर्जुमा गरी कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराएको छ। ऐनमा भएको व्यवस्था बमोजिम पालिकाले कानुन तर्जुमा गरेको छैन। कानून तर्जुमा भै स्वीकृत भएको तथा कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन सुविधाको लागि कार्यसम्पादनको सूचक समेत नबनाई वर्ष भरिनै सबै कर्मचारीलाई प्रोत्साहन खर्च रु २४,७६,३४२ उपलब्ध गराएको छ। पालिकाको आन्तरिक आय न्यून भएकोमा प्रोत्साहन भत्ता खर्च लेख्नु नियमसम्मत नदेखिएको रु

अनियमित भएको	२४,७६,३४२

८ **आर्थिक सहायता**

पालिकाले स्पष्ट मापदण्ड र कार्यविधि तर्जुमा गरी तथा बजेट विनियोजन गरेर मात्र आर्थिक सहायता वितरण गर्नु पर्दछ। तर पालिकाले यो वर्ष विभिन्न संघसंस्था र व्यक्तिहरुलाई लागि रु ९ लाख ४१ हजार आर्थिक सहायता वितरण गरेको छ। वितरित सहायताको पहिचान गरी सो को पुष्ट्याई गरेको छैन । निश्चित विधि र मापदण्ड वेगर आर्थिक सहायता वितरण गर्ने प्रक्रियामा नियन्त्रण हुनु पर्दछ ।

९ **अवकास कोष**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन,२०७४ को दफा ९१ मा स्थानीय तहले स्थानीय सेवाका कर्मचारीले निजको सेवा शर्त सम्बन्धी कानून वमोजिम अवकास हुँदा प्राप्त गर्ने योगदानमा आधारित उपदान वा निवृत्तिभरण,औषधि उपचार लगायतका सुविधा उपलब्ध गराउनका लागि एक अवकास कोष स्थापना गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। गाउँपालिकाले यो वर्ष कल्याणकारी कोषको लागि रु १० लाख बजेट विनियोजन गरेको भए पनि सो कोषमा रकम ट्रान्सफर गरेको छैन । कानूनले गरेको व्यवस्था वमोजिम भविष्यमा आइपर्ने दायित्वको लागि कार्यविधि साथ अवकास कोष स्थापना गर्नुपर्दछ ।

१० **क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति**

स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका क्षेत्रगत रुपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ । यस पालिकाको २०८०।८१ को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखिन्छ ।

क्र.सं.	क्षेत्र/उपक्षेत्र	विनियोजन	खर्च	खर्च (%)
१	आर्थिक विकास	६२,०८५,६४२.००	५०,८६७,११७.५०	१०.०५
२	सामाजिकविकास	३०७,२७३,८१३.६३	२६७,५५४,११९.०६	५२.८६
३	पूर्वाधारविकास	११३,३४३,८६५.००	९१,३६३,६७५.००	१८.०५
४	सुशासनतथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र	१३,२९६,६०१.००	१०,३७८,०६९.००	२.०५
५	कार्यालयसञ्चालन तथा प्रशासनिक	११४,८९८,०१६.००	८५,९६८,८१४.१२	१६.९९
कुल जम्मा		६१०,८९७,९३७.६३	५०६,१३१,७९४.६८	१००.

उपरोक्त विवरण अनुसार सभाले विनियोजन गरेको बजेट मध्ये सामाजिक विकास मा सबैभन्दा बढी ५२.५६ प्रतिशत र सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्रमा सबै भन्दा घटीमा २.०५ प्रतिशत रहेको छ ।सन्तुलित रुपमा बजेट व्यवस्थापन गरी खर्च हुनुपर्दछ ।

११ **योजना तथा बजेट कार्यान्वयन**

यस योजना तथा बजेटमा देखिएका प्रमुख व्यहोराहरु निम्नानुसार रहेका छन् ः-

• अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ मा पालिकाले मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले सो बमोजिमको मध्यकालीन खर्चको संरचना तयार गरेको छैन। साथै दीगो विकासको लक्ष्यलाई स्थानीय तहमा आन्तरिकीकरण गर्न आवधिक योजना तयार गरी लागू गरेको छैन।

• आर्थिक वर्षको अन्त्यमा अत्याधिक पुँजीगत खर्च गर्ने प्रवृत्ति यो वर्ष पनि कायमै रहेको देखियो । कुल पुँजीगत खर्च रु. १४ करोड ६१ लाख भएकोमा प्रथम त्रैमासिकमा रु. १ करोड ६९ लाख , दोश्रो त्रैमासिकमा रु १ करोड ५४ लाख, तेस्रो त्रैमासिकमा रु २ करोड ८६ लाख, चौथो त्रैमासिकमा रु. ८ करोड ५१ लाख र असार महिनामा मात्रै रु.५ करोड २८ लाख भएको देखिन्छ। वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको छ

• सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ अनुसार रु. १० करोड भन्दा बढी रकमको वस्तु, निर्माण, परामर्श लगायत खरिद गर्दा खरिद गुरुयोजना तयार गर्नुपर्नेमा पालिकाले रु १४ करोड ६१ लाखको खरिद गुरुयोजना तयार गरेको छैन ।

तसर्थ गाउँपालिकाले योजना तथा बजेट कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाउनु पर्दछ।

१२ **योजनाको प्राथमिकीरण**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले आवधिक योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको छ। स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ को दफा ५.२.४ सँग सम्बन्धित अनुसूची ३ मा आयोजना प्राथमिकिकरणका आधारहरू गरिवी निवारण, उत्पानदमुलक, रोजगारी, लागत सहभागिता, स्थानीय स्रोत र साधन, समावेशी विकास, दीगो र वातावरणीय संरक्षण र भाषिक र सांस्कृतिक विकास उल्लेख गरेको छ र सोही प्राथमिकताका आधारमा योजना छनौट गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा निम्नानुसार २५६ योजनामा वजेट विनियोजन गरेको छ ।

क्र. सं.	कार्यक्रमको नाम	योजना सङ्ख्या	रु.२० लाख माथिका योजना सङ्ख्या	रु.५ लाख देखि २० लाख सम्मका योजना सङ्ख्या	रु.५लाख भन्दा कमका योजना सङ्ख्या
१.	पालिकास्तरीय	२९७	१०	३१	२५६

उपर्युक्त विवरण अनुसार पालिकाले रू ५ लाखभन्दा कम बजेटका २५६ योजनाहरु सञ्चालन गरेको देखिन्छ। जसले गर्दा सञ्चालित योजनावाट प्रतिफल प्राप्त नहुनाका साथै चालु प्रकृतिक खर्चमा बृद्धि भै लागत प्रभावी नहुने तथा निर्माण कार्यको गुणस्तरमा समेत प्रश्न उठ्ने गरेको छ । पालिकाले योजना वस्तुनिष्ठ तवरले प्राथिमिकीकरण र छनौट गरी सोको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।

१३ **जिन्सी व्यवस्थापन**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली,२०७७ को नियम ९५ मा सम्पत्ति तथा जिन्सी मालसामानको लगत तयार गर्ने र लगत बमोजिमको सम्पत्ति तथा जिन्सी कार्यालय प्रमुखको रेखदेखमा भण्डार शाखा प्रमुखले जिम्मा लिनु पर्ने व्यवस्था छ। गाउँपालिकाको विवरण वमोजिम विद्यमान अवस्थामा भएका मालसामानको लगत कार्यालयले तयार गरेको तथा कार्यालयमा प्राप्त भएको तथा खरिद भएका खर्च भएर नजाने मालसामानको जिन्सी सहायक खातामा वुझाउने गरेको छैन। कार्यालयको पाम्स प्रणालीमा अभिलेख भएका सामान के सामान कुन कर्मचारीले बुझेको हो सो को अभिलेख स्पष्ट हुने गरी प्रमाणित सहायक खाता राख्नुपर्दछ ।

१४ **बजेट पेश, पारित र अख्तियारी**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजश्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाको उप प्रमुखले मिति २०८०।०३।१० मा रु ५५ करोड ४ लाखको बजेट सभा समक्ष पेश गरेकोमा सभाबाट मिति २०८०।०३।३० मा पारित भएको छ । यसैगरी स्थानीयतहका प्रमुखले मिति २०८०।०४।०४ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखिन्छ ।

१५ **इन्धन खर्च**

सार्वजनिक खर्च मापदण्ड निर्देशिका, २०७७ को दफा ७.१.१६ मा ३० जनासम्म कर्मचारी दरबन्दी रहेको कार्यालयमा मासिक १०० लिटर डिजेल र ७५ लिटर पेट्रोल तथा प्रति मोटरसाईकल १० लिटर पेट्रोल खर्च लेख्ने व्यवस्था छ। पालिकाले ईन्धन शिर्षकमा यस वर्ष कार्यालय प्रयोजनमा रु १६ लाख ९० हजार र डोजर प्रयोजनमा रू १६ लाख ८० हजार गरी कुल रु. ३३ लाख ७० हजार खर्च लेखेको छ । पालिकाले इन्धन खर्चमा मितव्यिता कायम गरी खर्च गर्नुपर्दछ ।

१६ **सहकारी नियमन**

सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७३ अनुसार मासिक, चौमासिक वार्षिक प्रतिवेदन पालिकाकामा बुझाउनु पर्ने र सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरुको सुपरीवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक महिना ७ गते भित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) दाखिला गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरणअनुसार पालिका भित्र १७ वटा सहकारी संस्था रहेका छन्। पालिका भित्रका सहकारी संस्थाहरुले एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS)मा विवरण दाखिला गरेको पाइएन। त्यसैगरी पालिकाबाट अनुगमन निरीक्षण गरी तयार

गरिएको प्रतिवेदन समेत लेखापरीक्षणका क्रममा पेश भएन।जसले गर्दा सहकारीको सञ्चालन अवस्था बारे अध्ययन गर्न सकिएन। तसर्थ ऐन, नियमावली र निर्देशिका अनुसार प्रणालीमा विवरण दाखिला गर्न लगाई सोको प्रभावकारी अनुगमन गर्नु पर्दछ ।

१७ **आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७८ वमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरि लागु गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । तर पालिकाले त्यस्तो प्रणाली तयार गरी लागु गरेको पाईएन। जसले गर्दा पालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर रहेको र सोमाथि विश्वस्त हुन सक्ने अवस्था रहेको छैन । यस सम्वन्धमा देखिएका केही व्यहोराहरु देहाय बमोजिम रहेका छन् ः

• पालिकाबाट सञ्चालित आयोजनाको मर्मत सम्भारको लागि मर्मत सम्भार कार्यविधि तर्जुमा गरेको पाइएन ।

• पालिकाले उद्देश्य प्राप्तिमा आइपर्ने सक्ने सम्भावित जोखिमहरु पहिचान गरि सोको निराकरणको प्रयास गरेको अभिलेख राखेको छैन ।

• निजामती सेवा ऐन २०४९ बमोजिम यस पालिकाकामा कार्यरत कर्मचारीको कार्य विवरण वनाई सोको आधारमा कार्यसम्पादन मुल्याङ्कन गर्नुपर्नेमा सो गरेको पाईएन ।

• ठेक्का वा उपभोक्ताबाट हुने कामको निर्माण सुरु, लागत, सम्पन्न हुने मिति लगायत विस्तृत विवरण देखिने गरी ठेक्का अभिलेख खाता तयार गरेको पाइएन।

• पालिकाले निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराएकोमा निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने सामानको गुणस्तर परीक्षण गर्ने गरेको पाइएन ।

• सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समितिलाई मर्मत सम्भार गर्ने जिम्मा सहित हस्तान्तरण गर्नुपर्नेमा सो गरेको पाईएन ।

• पालिकाले कृषि तथा पशुसँग सम्बन्धित सामग्री, लघुउद्यम विकास सम्बन्धी सामग्री तथा अन्य अनुदान वितरण गर्दा लाभग्राहीको पहिचान खुल्ने गरी नागरिकता नम्बर तथा सम्पर्क नम्बर समावेश नगरी नाममात्र उल्लेख गरी भरपाई गराई वितरण गर्ने गरेको देखियो ।

• पालिका भित्रका विद्यालय अनुगमन मापदण्ड तयार गरेको छैन भने अनुगमन समेत गरेको देखिने अभिलेख राखेको छैन।

• संस्थागत विद्यालयहरूको दर्ता, नवीकरण, शुल्क निर्धारण, वर्गीकरण लगायतका अभिलेख व्यवस्थित तवरले राखेको पाइएन ।

तसर्थ पालिकाले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाई सेवा प्रवाह सुदृढ बनाउनु पर्दछ।

१८ **नाफामुलक संस्थालाई अनुदान**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा २४ (३) मा गाउँपालिकाले योजना बनाउँदा आर्थिक विकास तथा गरिबी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुग्ने, उद्पादनमुलक र छिटो प्रतिफल प्राप्त हुने क्षेत्रमा लगानी गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । पालिकाले गापा पुँजीगतबाट वडा नं २ साना किसान भवन निर्माण उपभोक्ता समितिलाई सानाकिसान भवन निर्माणको लागि रू २४२०४८ भुक्तानी दिएको छ । ऐनको उद्देश्य बमोजिम उत्पादनमुलक उद्योगमा लगानी नगरी नाफामुलक संस्थालाई भुक्तानी दिनु नियमसंगत नदेखिएको रू

अनियमित भएको	२,४२,०४८

१९ **व्यक्तिको नाममा भुक्तानी**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ३९ अनुसार सार्वजनिक निकायले सरकारी रकम खर्च गर्दा औचित्यको आधारमा रकम खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। लेखापरीक्षणको क्रममा नमुना छनौट गरी परिक्षण गर्दा पालिकाले कामसंग

प्रत्यक्ष सम्बन्ध राख्ने व्यक्तिको नाममा सिधै बैंक खातामा भुक्तानी हुनु पर्नेमा सो नगरि निम्न व्यक्ति तथा कर्मचारीहरुको नाममा एकमुष्ट भुक्तानी खर्च लेखी विल भरपाई पेश भएको छ । यसरी भुक्तानी भएको रकम सम्बनधितले पाए नपाएको तथा जुन कार्यको लागि भुक्तानी लिएको हो सो कार्य भएको हो भनि यकिन गर्न सकिएन। यस तर्फ पालिकाले सुधार गर्नु पर्दछ। यसका केहि उदाहरणहरु

भौ नं. मिति	**कार्यक्रम**	**भुक्तानी लिने**	**रकम**
१०५-२०८०।१२।१६	न्युनतम सेवा मापदण्ड कार्यक्रम सम्पन्न	सुर्य बहादुर राना	११२६००
९८-२०८०।१२।०६	दादुरा रुवेल अभियान संचालन (खाजा खर्च)	हिमलाल भण्डारी	१९७००
१५७-२०८१।२।२३	किशोरकिशोरीमैत्री स्वास्थ्य सम्बन्धी तालिम	रनमाया थापा मगर भुजेल	७४२००

२० **बढी ग्रेड भुक्तानी**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **५,७९०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

२१ **पदाधिकारी सुविधा-**

लुम्बिनी प्रदेश स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुले पाउने सुविधाको सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन,२०७५ को दफा ३ मा स्थानीय तहको आन्तरिक स्रोत समेतको आधारमा सुविधा तथा भत्ता पाउने व्यवस्था छ । तर पालिकाले पदाधिकारीको बार्षिक पारिश्रमिक सुविधामा रु ८३,२९,०००।- खर्च गरेको छ।जुन पालिकाको यो वर्षको आन्तरिक आयको तुलनामा ८६.२२ प्रतिशत रहेको छ।पालिकाले आन्तरिक आय बढाई यस्तो खर्चलाई आन्तरिक आयको सीमाभित्र राख्नुपर्दछ ।

२२ **स्यानिटरी प्याड**

पालिकाले यस वर्ष सामुदायिक विद्यालयका छात्राहरुलाई नि:शुल्क सेनेटरी प्याड व्यवस्थापन अन्तर्गत देहायबमोजिम खर्च गरेकोमा देखिएका व्यहोरा निम्न छन् ः-

गो.भौ नं/मिति	आपूर्तिकर्ता	परिमाण	खर्च रु (मु.अ.कर. सहित)
२७४-२०८१।०३।२४	एन्जल टच हाइजिन म्यानुफ्याचरिङ्ग प्रा.लि	१४९४० प्याकेट	९६९०८८

सेनेटरी प्याड (वितरण तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७६ को दफा ५(४) बमोजिम स्थानीय तहले विद्यालयहरुसँग समन्वय गरी विद्यालयको आवश्यकता, बजारमा प्याडको उपलब्धता, प्याड उत्पादन तथा प्रयोग गर्ने मिति, स्थानीय तह तथा विद्यालयहरुमा भण्डारण क्षमता जस्ता पक्षहरुमा ध्यान दिई त्रैमासिक, चौमासिक वा अर्धबार्षिक रुपमा वितरण गर्न सकिने व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले २०८१ आषाढमा रू. ९६९०८८ को खरिद गरी एकैपटक विद्यालयलाई वितरण गरेको देखिन्छ । पालिकाले कार्यविधि बमोजिम त्रैमासिक, चौमासिक वा अर्धवार्षिक रुपमा वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्छ । त्यस्तै विद्यालयले छात्राहरुलाई उपलब्ध गराएको स्यानीटरी प्याडको अभिलेख तथा बुझिलिएको भरपाई राख्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा विद्यालहरुले छात्राहरुलाई वितरण गरेको अभिलेख तथा भरपाई राखेको पाईएन । साथै पालिकाले खरिद गरेको १४९४० थान मध्ये ६१५० थान पालिकामै मौज्दात रहेको विवरण पेश भएको छ ।

२३ **शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि, नियमन एवं पूर्वाधार व्यवस्थापन**

(क) सार्वजनिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर : कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०८०।८१ मा सामुदायिक विद्यालयहरूको शैक्षिक गुणस्तर स्थितिको नियमित रुपमा अनुगमन गरी सोको एक प्रति प्रतिवेदन शिक्षा तथा मानवस्रोत विकास केन्द्रमा पठाउने र सोको कार्यान्यिन गरी विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुधार गर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाले विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर बारे मापदण्ड निर्धारण

गरी अनुगमन गरेको प्रतिवेदन नदेखिएकोले आफ्नो पालिका क्षेत्रभित्रका विद्यालयहरूको शैक्षिक गुणस्तर सुधारतर्फ ध्यान दिन मापदण्ड निर्धारण गरी नियमित अनुगमन गर्नुपर्दछ ।

(ख) निजि विद्यालय व्यवस्थापन : राष्ट्रिय शिक्षा नीति, २०७६ मा संघीय सरकारले तर्जुमा गरेको मापदण्ड र कार्यविधिका आधारमा निजी लगानीका विद्यालयहरुको स्थानीय सरकारबाट प्रभावकारी नियमन गरी पाठ्यक्रम तथा पाठ्यपुस्तक, शिक्षकको सेवा शर्त तथा सुविधा, शुल्कको सीमाको पालना, आर्थिक कारोबारमा पारदर्शिता र भौतिक पूर्वाधारहरुको स्थिति समेत एकिन गर्न निजी विद्यालय व्यवस्थापन र अनुगमन मापदण्ड निर्धारण गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले निजी विद्यालय व्यवस्थापन र अनुगमन मापदण्ड निर्धारण गरी अनुगमन प्रतिवेदन सार्वजनिक गरेको छैन । अतः पालिकाले विद्यालय व्यवस्थापन र अनुगमन मापदण्ड निर्धारण गरी निजी विद्यालयहरुको अनुगमन गर्नु पर्दछ ।

(ग) बिद्यालयहरुको लेखापरीक्षण : कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०८०।८१ मा पालिका मातहतका विद्यालयले तोकिएको समयमा लेखापरीक्षण गर्नु गराउनु पर्ने व्यबस्था छ । पालिका अन्तर्गत ४० सामुदायिक विद्यालयहरु रहेकोमा आ.व. २०८०।८१ को अन्तिम लेखापरीक्षण अवधिसम्म कुनै पनि विद्यालयहरूको लेखापरीक्षण गराएको विवरण प्राप्त भएको छैन । अतः कार्यालयबाट अनुदान जाने सम्पूर्ण बिद्यालयहरुको समयमै लेखापरीक्षण प्रतिवेदन प्राप्त गरी पालिकाले दिएको निकाशा र अनुदान समेत समावेश गरी विद्यालयले वित्तीय विवरण तयार गरे नगरेको एकिन गर्नुपर्दछ ।

२४ **छात्रवृत्ति**

कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकामा IEMIS मा प्रवष्टि तथ्याङ्कलाई सम्बन्धित विद्यालयबाट कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन गराई शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोका आधारमा विद्यालयहरुलाई छात्रवृति अनुदान निकासा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ र वितरण पश्चात छात्रवृत्ति बुझाएको भरपाई पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले IEMIS मा प्रविष्टि भएको तथ्याङ्कको आधारमा ४० वटा विद्यलायलाई रु. ८६५३०० निकासा गरेको छ । IEMIS मा प्रवष्टि भएको संख्यालाई सत्यापन गराई अनुदान निकासा दिने र सोको अनुगमन गर्नुपर्दछ ।

२५ **सामाजिक सुरक्षातर्फ**

सामाजिक सुरक्षा सञ्चचालन कार्यक्रम अन्तर्गत भत्ता वितरण गर्दा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७७ अनुसार गरिनु पर्दछ । पालिकाले सामाजिक सुरक्षा अन्तर्गत यस वर्ष रु. १४४०८६४१४ खर्च गरेकोमा देखिएका व्यहोराहरु निम्नानुसार छन् । पालिकाले लक्षित समूह अनुसार गत आ.व. र यस आ.व. मा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गरेका लाभग्राहीहरुको तुलनात्मक विवरण यस प्रकार रहेको देखिन्छ:

लाभग्राहीको अभिलेखः सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि,२०७७ को बुँदा नं १० मा भत्ता पाउने लाभग्राहीको फोटो सहितको मूल अभिलेख नियमावलीको अनुसूची-३ बमोजिम लक्षित समूह अनुसार छुट्टाछुट्टै अद्यावधिक गरी स्थानीय तह र प्रत्येक वडा कार्यालयमा राख्नुपर्ने व्यस्था छ । सो बमोजिम पालिकाले अभिलेख राखेको देखिएन । साथै सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी सूचनालाई व्यवस्थित गर्न राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जिकरण विभागले व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा व्यवस्थापन सूचना प्रणाली कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । उक्त प्रणालीमा सम्बन्धित स्थानीय तहले लाभग्राहीको विवरण प्रविष्टि गरी फोटो सहितको पुरा विवरण अभिलेख राखी अद्यावधिक राख्नुपर्दछ ।

बैंकसँगको हिसाबमिलानः सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि,२०७७ को परिच्छेद ५ मा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण बैङ्कमार्फत गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।त्यस्तै बुँदा नं १८ मा स्थानीय तहले भत्ता वापत निकासा प्राप्त भएको रकम आर्थिक वर्ष समाप्त हुनुभन्दा कम्तीमा सात दिन अगावै वितरण कार्य सम्पन्न गरी आर्थिक कारोवार बन्द गर्नुपर्ने र आर्थिक कारोवार बन्द गरेपछि प्रचलित कानुन बमोजिम निकासा र खर्चको लेखा अद्यावधिक बैंकसँगको हिसाब मिलान गरी बाँकी रकम कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयमा फिर्ता गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले यस आ.व.मा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणको लागि रु. १४४४७८९७३ निकासा दिएकोमा रु.

१०१५७३ निकासा फिर्ता गरी रु. १४४०८६४१४ सामाजिक सुरक्षा भत्ता खर्च लेखेको छ । यस आ. व. मा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणको लागि बैंकहरुलाई दिएको निकासा र वितरणको अवस्था निम्नानुसार छ ।

त्रैमासिक	निकासा रकम	Reverse Feed अनुसार खर्च रकम	बाँकी रकम⁄फिर्ता
प्रथम	३५७०८०९४	३५६०६५२१	१०१५७३
दोस्रो	३५९२८०३८	३५९०६६१६	
तेस्रो	३६३२१४९५	३६२०३१३१	
चौथो	३६५२१३४६	३६३७०१४६	
जम्मा	१४४४७८९७३	१४४०८६४१४	

पालिकाले CGAS मार्फत उपलब्ध गराएको सामाजिक सुरक्षाको निकासा तथा खर्च रु. ११४१८७९८७ देखिएकोमा VRSP-MIS System मार्फत उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार जम्मा निकासा रु. १४४४७८९७३, लाभग्राहीलाई वितरण गरेको रु. १४४०८६४१४ र रु. १०१५७३ फिर्ता गरेको विवरण प्राप्त भएको छ । सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणमा CGAS र VRSP-MIS System बीच फरक पर्नुको कारण एकिन गरी पालिकाले दुवै सफ्टवेयरबीचको एकरुपता हने गरी आर्थिक विवरण चित्रण गर्नुपर्दछ ।

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **२,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **७,४६६** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **२,५३३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **५,३२०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **१२,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **६,५३३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-९-२१** को निर्णयले रू **३,४६६** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-९-२१** को निर्णयले रू **१०,३९९** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-९-२१** को निर्णयले रू **७,४६६** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-९-२१** को निर्णयले रू **४,६६६** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-९-२१** को निर्णयले रू **३,२८०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-९-२१** को निर्णयले रू **१,०६३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-९-२१** को निर्णयले रू **९,१९९** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-९-२१** को निर्णयले रू **६,३९९** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-९-२१** को निर्णयले रू **२,६६६** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

२६ **दिवा खाजा**

कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०८०।८१ को क्रियाकलाप नं. २.७.११.१ मा सामुदायिक विद्यालयका प्रारम्भिक बाल विकास देखि कक्षा ५ सम्मका विद्यार्थीलाई दिवा खाजा व्यवस्थापन गर्न आर्थिक वर्षको सुरुमै IEMIS मा समावेश भएका विद्यार्थी संख्यालाई आधार मानेर त्रैमासिक रुपमा अनुदान भुक्तानी गर्ने व्यवस्था छ । जसको लागि स्थानीय तहले प्रधानाध्यापकको बैठकबाट स्थानीय तहभित्रका विद्यायलहरुमा एकरुपता कायम हुने गरी खाजाको मेनु तयार गरी विद्यालयकै कर्मचारी वा अभिभावकबाट वा विद्यालय बाहिरबाट क्यान्टिनको व्यवस्था गरी खाजा खुवाउने व्यवस्था गर्नुपर्ने तथा प्रत्येक त्रैमासिक निकासा गर्दा अगाडि निकासा भएको अनुदानको सदुपयोग भएको सुनिश्चित गर्ने र विद्यालयबाट गरीएको दिवा खाजा कार्यक्रमको स्थानीय तहले निरीक्षण समेत गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।

पालिकाले IEMIS मा समावेश भएका विद्यार्थी संख्यासंग वास्तविक विद्यार्थी संख्यालाई सत्यापन नगरी बढि निकासा दिएको रू २८१४० देहायको विद्यालयको दिवा खाजाको रकम असुली गर्नुपर्ने रू.

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	निकासा भएको	निकासा हुनुपर्ने	बढी निकासा
१	श्री जनता मा.वि.	४८९८४०	४६१७००	२८१४०

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **५,८३५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **२,३७०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **५,८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **३,३६०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **४,९२०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **४,८९०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **४,८७५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **२१०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **३,०१५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **४,५६०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **४६,३९५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **१,२१५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **१,७८५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **७४,२९५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **१०,०२०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	२८,१४०

२७ **अनुदानको उपयोग**

पालिकाले यस वर्ष विद्यालयहरुलाई निम्नानुसारको शीर्षकमा अनुदान उपलब्ध गराएकोमा निम्न व्यहोरा देखिएका छन् ।

गो.भौ.नं./मिति	कार्यक्रम	विद्यालयको नाम	रकम
२३१-२०८१।३।१७	विज्ञान प्रयोगशाला	जो.र.प्र.ला.रुद्रावती मा.वि.	६५००००
२३२-२०८१।३।१७	विज्ञान प्रयोगशाला	ने.रा. गगनपुर आ.वि.	६५००००
२३३-२०८१।३।१७	आइ.सि.टि. ल्याव व्यवस्थापन	चिदिपानी मा.वि.	६५००००
२४१-२०८१।३।१८	आइ.सि.टि. ल्याव व्यवस्थापन	लक्ष्मीपुर मा.वि.	६४९९८६
२५२-२०८१।३।२०	आइ.सि.टि. ल्याव व्यवस्थापन	सरस्वती मा.वि.	६५००००
	जम्मा		३२४९९८६

कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिकामा अनुदान दिदा विद्यालयको विद्यार्थी संख्या, जेष्ठता, इन्टरनेटको पहुँच, विधुतको नियमित आपूर्ति, पुस्तकालय व्यवस्थापनका लागि कक्षाकोठा लगायतका विषयरुका आधारमा प्राथमिकता तय गरी विधालयहरुको छनौट गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले कार्यक्रमको प्रभावकारिताको मूल्यांकन नगरि विधालयलाई शिक्षण सिकाइमा आइ. सि.टी को प्रयोग, पुस्तकालय, तथा विज्ञान प्रयोगशालाका लागि अनुदान उपलब्ध गराएको छ । अतः पालिकावाट अनुदान उपलब्ध गराउदा तोकिएका पूर्वाधार तथा मापदण्ड बमोजिम प्राथमिकता तय गरी विधालय छनौट गरि कार्यक्रमको प्रभावकारिता मूल्यांकन गरेर मात्र अनुदान उपलब्ध गराउनुपर्दछ ।

२८ **पाठ्यपुस्तक निकासा**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **२,०८३.४** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **१,१३७.८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **६२८.२** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **५५६.४** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **४,७०७** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **८,६१५.३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **१,५८९.१** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **२,००५.३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **१०,८२५.१** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **६१३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **५७९** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **९९४.६** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **४,८११.५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

२९ **औषधी खरिद तथा व्यवस्थापन** (४२-२०८०-९-१):

४२-२०८०।०९।०१ औषधि खरिदका लागि लागत अनुमान रु २७८०४३१.०० तयार गरी सबै भन्दा कम कवोल गर्ने कर्णजित फर्मास्युटिक्स प्रा.लि.संग रु. ८६५८१९.०० सम्झौता गरेको पाईयो । खरिद गरिएका अधिकांश औषधी प्याकेटमा निःशुल्क वितरणको लागि भनि खुलाएको प्रमाण समावेश भएको देखिएन । स्वास्थ्य चौकीमा औषधी पुगेपछि केस रजिष्टरको आधारमा औषधी खर्च गरी औषधिको मौज्दात यकिन गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्दछ । पालिकाबाट औषधी वितरणको अनुगमन समेत गर्नुपर्दछ । औषधिको खरिद, आपूर्ती, दाखिला तथा खर्चको विवरण अद्यावधिक हुने गरी अभिलेख राख्ने, तोकीएको गुणस्तर अनुसारकै औषधि प्राप्त भए/

नभएको एकीन गरी हस्तान्तरण तथा खरिद गरिएको औषधिको विवरण खुल्ने गरी अभिलेख राख्ने तथा आर्थिक वर्षको अन्त्यमा बांकी रहेको औषधिहरु जिम्मेवारी जिन्सी अभिलेख व्यवस्थित गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

३० **अनुदान तथा वितरणमुखी कार्यक्रम**

पालिकाले आ.व २०८०।८१ मा कृषि तथा पशु अन्तर्गतका देहायबमोजिम पकेट विकास तथा अन्य अनुदान लगायतका वितरणमुखी कार्यक्रम सञ्चालन तथा सामाग्री खरिद, वितरण गरेकोमा देखिएका व्यहोरा देहायबमोजिम छन् ।

गो.भौ.नं./मिति	**कार्यक्रमहरुको नाम**	**खर्च रु.**
२५३-२०८१।३।२०	२०७९।८० मा स्थापना भएको बाख्रा पकेट विकास निरन्तरता कार्यक्रम	५३६५५५
२५१-२०८१।०३।२०	२०७९।८० मा स्थापना भएको सुन्तलाजात फलफुल पकेट विकास निरन्तरता कार्यक्रम	२५५४००
५२-२०८०।९।२९	गहुँकोवीउ वितरणमा प्रोत्साहन अनुदान	१६९१५०
२२१-२०८१।३।१६	खाद्यान्नवालीको विउ खरिदमा ५० प्रतिशत अनुदान	६१४००
१८४-२०८१।०३।०५	खाद्यान्नवालीको विउ वितरणमा अनुदान	४६४००
	जम्मा	१०६८९०५

(क) **अनुदानको उपयोग**: सरकारी अनुदान रकमको वितरण, सदुपयोग सही एवं समुचित तरिकाले गरी खर्चको सार्वजनिकिरण एवं अनुगमन हुनुपर्दछ र सोको प्रभावकारीता मापन गर्ने संयन्त्र विकास गरी उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा वृद्धि आए/नआएको संम्वन्धमा प्रतिवेदन वनाउनुपर्दछ । साथै अनुदानमा विउ वितरण गर्दा जग्गाको स्वामीत्व हेरी मात्र वितरण गर्नुपर्दछ । अनुगमन प्रभावकारी वनाई दोहोरो (संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तह) परे नपरेको एकिन गरी लिखित प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने देखिन्छ । पालिकाले वितरण गरेको अनुदानको केहि नमुना परीक्षण गर्दा कृषक तथा कृषक समुहलाई वितरण गरेको अनुदान वितरण पश्चात कार्यक्रमको उद्देश्य अनुरुप अनुदानको सदुपयोग भएको हो/होईन एकिन गर्न सक्ने गरी अनुगमन मुल्याङ्कन गर्नुपर्दछ ।

(ख) **गुणस्तरपरीक्षण** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११५ मा सार्वजनिक निकायले आपूर्तिगरिएका मालसामान सम्झौतामा उल्लिखित प्राविधिक स्पेसिफिकेशन र गुणस्तर बमोजिमका भएनभएको निरीक्षण वा परीक्षण गर्नु गराउनु पर्ने, निरीक्षण वा परीक्षणगर्ने निकाय, अधिकारी वा समितिले निरीक्षण वा परीक्षण गरीसकेपछि स्वीकृत र अस्वीकृत मालसामानको विवरण उल्लेख गरी निरीक्षण प्रतिवेदन तयारगर्नुपर्ने, त्यस्तो प्रतिवेदनमा जाँच भएको मालसामानको नाम, प्रतिशत, स्पेसिफिकेशन, निरीक्षण वा परीक्षणको परिणाम उल्लेखगर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।पालिकाले यस बर्ष बाख्रा पकेट विकास निरन्तरता कार्यक्रम, सुन्तलाजात फलफुल पकेट विकास कार्यक्रम, विभिन्न खाद्यान्न वाली विउ वितरण कार्यक्रममा रु १०६८९०५ मुल्य बराबरको कृषि विउविजनको गुणस्तर परिक्षण गर्ने तथा स्पेसिफिकेशन अनुसार भए नभएको एकिन गर्नुपर्दछ ।

३१ **कार्यक्रम अनुगमन**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा १६ (ख) मा योजना तथा कार्यक्रमको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण गरी सो को प्रतिवेदन बैठकमा पेस गर्नुपर्ने गरी उपाध्यक्षको कर्तव्य हुने व्यवस्था छ । पालिकाले वडागत तथा शाखागत रुपमा सञ्चालन गरेको विभिन्न कार्यक्रमहरुको खर्च परीक्षण गर्दा केही कार्यक्रमहरुमा आवश्यक संख्यामा भन्दा बढी संख्यामा उपस्थिति देखाई अनुगमन भत्ता भुक्तानी भएको देखिन्छ । अतः पालिकाले ऐनमा भएको व्यवस्था अनुरुप तोकिएका पदाधिकारी मात्र रहेको अनुगमन समितिबाट अनुगमन गरी योजनागत प्रतिवेदन दिनुपर्दछ ।

३२ **बाली कटिङ तथा रिपोर्टिङ कार्यक्रम**

प्रदेश सरकारबाट हस्तान्तरित सशर्त कार्यक्रम अन्तरगत 'प्रदेश कृषि/पशुपन्छी विकास अनुगमन तथा समन्वय कार्यक्रम' शीर्षकमा रू १ लाख विनियोजन भएको छ । पालिकाले सो शीर्षकमा बजेट विनियोजन हुँदा समेत 'बाली कटिङ तथा रिपोर्टिङ कार्यक्रम'का लागि छुट्टाइएको बजेटबाट रू १५००० र 'आनुवंशिक स्रोत संरक्षण कार्यक्रम'का लागि छुट्टाइएको बजेटबाट रू ४००० सहित विभिन्न

पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूलाई अनुगमन वापतको रू १९००० खर्च लेखिएकाले सम्बन्धित खर्च शीर्षकबाटै खर्च लेख्दै अनुदान बमोजिमको दायित्व बहन गरी नियमितता कायम गर्नु पर्दछ ।

३३ **आनुवांशिक स्रोत संरक्षण कार्यक्रम**

प्रदेश सरकार लुम्बिनी प्रदेशबाट हस्तान्तरित कार्यक्रम अन्तर्गत आनुबांसिक स्रोत संरक्षण कार्यक्रमको लागि रू १०,००,००० विनियोजन भएकोमा सो मध्ये केही रकम पालिकाले विभिन्न व्यक्ति तथा समूहसँग सम्झौता गरी चिलिङ भ्याट, मिल्क एनालाइजर, च्यापकटर, डिफ्रिज, मिल्क क्यान खरिदमा अनुदान उपलब्ध गराएको छ। तसर्थ, उक्त सामानहरू तथा किसानको दिगो आयआर्जनलाई मध्यनजर गर्दै सामाग्रीहरूको प्रयोगको अवस्था तथा उपलब्धिको नियमित रूपमा अनुगमन एवं मूल्याङ्कन गरी कृषकहरूको आर्थिक उन्नतिमा टेवा पुर्याउने लक्ष्य अनुरुप कार्यक्रमको प्रभावकारीता सुनिश्चित गर्नुपर्दछ ।

३४ **म्याद थप**

सार्वजनिक खरिद ऐन,२०६३ को दफा ५६(२) मा खरिद सम्झौताको अवधि थप सम्बन्धमा काबुवाहिरको परिस्थिति,सार्वजनिक निकायले उपलब्ध गराउनुपर्ने कुरा उपलब्ध गराउन नसकेमा वा अन्य मनासिव कारणबाट खरिद सम्झौताको अवधि नबढाई नहुने भएमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले म्याद थप गर्न सक्ने व्यवस्था छ।गाउँपालिकाले ठेक्काको म्याद थप गर्दा ऐनमा उल्लेख भएका विषयहरुलाई ध्यान दिई म्याद थप गरेको देखिएन । हंसरा पम्फुका भण्डार वन मोटरबाटो तथा खैरेनी भार्से सडक कालोपत्रे गर्ने कार्यको म्याद थपमा वर्षाको कारण उल्लेख गरी म्याद थप भएको छ। ऐनमा उल्लेख भएको अवस्थामा मात्र म्याद थप गर्ने अन्यथा समयभित्र कार्य सम्पन्न गर्ने गरी ठेक्का व्यवस्थापन गर्ने तर्फ पालिकाको ध्यान जानुपर्दछ ।

३५ **विद्यालय व्यवस्थापन खर्च** (457-२०८१-३-२२):

४५७।०८१-३-२२,८५१।०८१-३-२२ गाउँपालिकाले २१ विद्यालयको लागि व्यवस्थापन अनुदान कार्यमा प्राविधिक धार भएका तथा अन्य विद्यालयको लागि गाउँपालिका चालु तथा पूजीगत बाट रु २९,५०,०००।निकासा गरेको छ। विद्यालयहरुबाट कार्यक्रम तथा खर्चको प्रस्ताव प्राप्त गरी चालु कार्यक्रमबाट स्वीकृत कार्यक्रम वमोजिम रकम निकासा गरी सो कार्यको अनुगमन गर्नुपर्दछ। सो निकासा मध्ये पूजीगत कार्यक्रममा मात्र वित्तीय समानीकरणको रकम निकासा दिनुपर्नेमा चालु प्रकृतिको कार्यमा वित्तीय समानीकरणबाट रु १५,००,०००।-निकासा गरेको छ। वित्तीय समानीकरणबाट चालु खर्च शिर्षकमा निकासा गरेको नियमित गर्नुपर्ने रु

अनियमित भएको	१५,००,०००

३६ **सोझै कार्य**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८५ मा सार्वजनिक निकायले स्वीकृत कार्यक्रम वमोजिम दस लाख रुपैँया सम्म लागत अनुमान भएको मालसामान खरिदमा सोझै खरिद गर्न सकिने व्यहोरा उल्लेख छ। गाउँपालिकाले प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमसंग म्याचिङ फण्डको रुपमा कार्य गर्ने गरी रु १६,३०,०००।को बजेट व्यवस्था गरेको छ। १०० दिने रोजगारी कार्यक्रममा गाउँपालिकाले निर्माण सामाग्री (सिमेन्ट,ढुङ्गा,गिट्टी,बालुवा तथा औजार) सहयोग गरी कार्य गर्ने गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गरेको छ। गाउँपालिकाले म्याचिङ फण्डको रुपमा रु १४,४७,६७५।बराबरको निर्माण सामाग्री खरिदमा नियमावली वमोजिम सिलबन्दी दरभाउपत्रको माध्यमबाट गर्नुपर्नेमा सोझै कार्य गराएको अनियमित कार्य रु

अनियमित भएको	१४,४७,६७५

३७ **गत विगतको भुक्तानी**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन,२०७६ को दफा ९(घ) मा बहुवर्षीय खरिद र विशेष परिस्थितिबाट सृजित दायित्वमध्ये आगामी वर्ष भुक्तानी गर्नुपर्ने बाँकी रकम समावेस गरेर बजेट बनाउने व्यवस्था छ। पालिकाले नियमित र चालु प्रकृतिका खर्चको गत विगतको भुक्तानी दिन बाँकी दायित्व बजेटमा समावेश गरी रु. २,६६,८२,२५६।- भुक्तानी दिएको छ। ऐनको प्रावधान अनुरुप बहुवर्षीय खरिद र विशेष परिस्थितिबाट सृजित दायित्वमात्र गत विगतको भुक्तानी दिने गरी बजेट निर्माण गर्ने तर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ ।

३८ **कामको मूल्यांङ्कन पेश गर्नुपर्ने** (433-२०८१-३-२१):

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **१,९००,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

३९ **जुनिया स्वास्थ्य चौकी भवन निर्माण**

स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम बमोजिम गाउँपालिकाले संघीय सशर्त,प्रदेश समपूरक र गाउँपालिका श्रोत तथा श्रोत सुनिश्चितता गरी जुनिया स्वास्थ्य चौकी भवन निर्माण कार्यको लागि रु १,९४,५८,७६९।को लागत अनुमान तयार गरी रु १,४०,७३,८९०। मा यात्रा कन्स्ट्रक्शन एण्ड सप्लायर्स संग मिति २०८१-१-३० मा सम्झौता गरेको छ। मिति २०८१-९-२२ सम्म ठेक्का अवधि रहेको सो निर्माण कार्यमा रु ५०,१५,३११।खर्च भएको छ। तीन वटै सरकारको समानुपातिक रुपमा खर्च रहनुपर्नेमा प्रदेश सरकार तथा पालिका श्रोत भन्दा संघीय सरकारको श्रोतबाट रु २१,०७,४४५। बढी खर्च व्यहोरिएको छ। संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकारको स्वीकृत कार्यक्रम बमोजिम कार्यक्रम गर्नुपर्नेमा तीन वटै सरकारको सहभागितामा गर्ने गरी कार्यक्रम स्वीकृत भएको छैन । तीन वटै सरकारको श्रोतबाट कार्यक्रम सम्पन्न गर्ने अवस्थामा सोही बमोजिम कार्यक्रम स्वीकृत नगराई संघीय श्रोतको बढी खर्च गरेको रु २१०७४४५

अनियमित भएको	२१,०७,४४५

४० **कृषि एम्बुलेन्स**

गाउँपालिकाको श्रोत तथा संघीय सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रमबाट गाउँपालिकाले रु ३४,७०,०००।मा कृषि एम्बुलेन्स खरिद गरेको छ। स्वीकृत कार्यक्रम बमोजिम खरिद गरिएको सो कृषि एम्बुलेन्स के कसरी संचालन गर्ने भन्ने कार्यविधि तयार गरेको देखिएन। कार्यक्रमको उद्देश्य बमोजिम संचालन कार्यविधि तयार गरी कृषि एम्बुलेन्स संचालन गर्नुपर्दछ।

४१ **पेश्की लगत नभएको**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली,२०७७ को नियम ५३ (३) मा सार्वजनिक निकायले पेश्कीको फाँटवारी प्राप्त भएपछि सम्बन्धित विभाग/केन्द्रिय निकायले पेश्कीको लगत राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। मिति २०७८-३-१५ मा सम्झौता भई कार्य भैरहेको एकिकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रम अन्तर्गत १५ शैयाको अस्पताल निर्माण कार्यका निर्माण व्यवसायी आशिष-योगेश्वर जे.भी. को नाममा म्याद बाँकी रहेको पेश्की बाँकी र १,११,८२,२३४.४० पेश्की बाँकी विवरण म.ले.प फा.नं २११(फछर्यौट गर्न बाँकी पेश्कीको मास्केवारी) मा अद्यावधिक गरी राखेको छैन । म्याद बाँकी पेश्की विवरणमा लगत अद्यावधिक गर्नुपर्दछ।

४२ **लागत अनुमान तयार नगरेको**

सार्वजनिक खरिद ऐन,२०६३ को दफा ५ मा सार्वजनिक निकायले कुनै पनि खरिद कार्यको लागि तोकिएबमोजिम लागत अनुमान तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।त्यसै गरी दफा ७(३)(क) मा खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। गाउँपालिकाले प्रदेश सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रम कृषि तर्फ कृषि विकासका कार्यक्रम अन्तर्गत सिंचाई सहितको फलफूल प्रर्वद्धन कार्यक्रममा १४ कृषक तथा कृषक समूह छनौट गरेको छ। कृषक छनौट गर्ने कार्यविधि प्राप्त हुन आएन। गाउँपालिका तथा प्रदेश समपूरक र कृषक समूह समेतको सहभागितामा संचालन गरिने सो कार्यक्रममा लागत साझेदारीको आधारमा लागत अनुमान तयार गर्नुपर्दछ। गाउँपालिका तथा प्रदेश तर्फको ७५ प्रतिशत र कृषक समूहको २५ प्रतिशत सहभागिता रहने यस कार्यक्रममा प्रदेश तथा पालिकाबाट रु ५० लाख खर्च भएको छ। कृषक समूह छनौट भै सकेपश्चात सम्झौता गरी कार्याविधि वमोजिम रकम प्रदान गर्ने र सो कार्यको अनुगमन पालिकाबाट गर्नुपर्नेमा सो कार्यको अनुगमन समेत भए गरेको देखिएन ।

४३ **वितरणमुखी कार्यक्रम**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन,२०७४ को दफा २४(३) मा गाउँपालिकाले योजना बनाउँदा आर्थिक विकास तथा गरिबी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुग्ने,उत्पादनमूलक तथा छिटो प्रतिफल प्राप्त गर्न सकिने जस्ता योजना छनौट गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। योजना छनौट गर्दा वितरणमुखी नभै उत्पादनमूलक योजना छनौटमा ध्यान दिनुपर्दछ। गाउँपालिकाले रु ५ लाख भन्दा कमका २५६ योजना छनौट

गरी कार्यान्वयन गरेको छ । पालिकाले वितरणमुखी कार्यक्रम नभै उत्पादनमूलक तथा रोजगारीमूलक कार्यक्रम/योजना छनौटमा जोड दिनुपर्दछ।

४४ **कन्टेन्जेन्सी खर्चको अभिलेख नभएको**

सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम १०(७) अनुसार लागत अनुमान तयार गर्दा लागत अनुमानमा कन्टिन्जेन्सी खर्च समावेश गर्न सकिने र नेपाल सरकार अर्थमन्त्रालयको मिति २०७०।१।१५ को निर्णयानुसार खर्च गर्दा पूजीगत प्रकृतिको वर्कचार्ज, स्टाफ खर्च २ प्रतिशत र अन्य सानातिना खर्च २ प्रतिशत नबढ्ने गरी खर्च गर्न सकिने व्यवस्था गरेको छ। पालिकाबाट योजना कार्यान्वयन गर्ने क्रममा प्रत्येक कार्यक्रम खर्चबाट कट्टा गरेको देखिएता पनि सोको आयोजनागत अभिलेख तयार गरी राख्नुपर्नेमा सो राखको छैन। कन्टिन्जेन्सीको यस वर्षको खर्च रु .... रहेको छ।कन्टिन्जेन्सीको रकम सम्बन्धित योजनासंग मिल्ने गरी खर्च गर्नुपर्दछ।

४५ **जुनिया खानेपानी**

सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम १११ मा सार्वजनिक निकायले खरिद सम्झौता कार्यान्वयन गर्दा सम्झौताको कार्य योजना ,कार्यतालिका अनुसार खरिद सम्झौता कार्यान्वयनको प्रगति अनुगमन गर्ने र गुणस्तर पक्षको निरीक्षण र परीक्षण गर्ने व्यवस्था छ। संघीय सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रमबाट संचालित जुनिया खानेपानी योजनाको यो वर्ष रु १,९४,१२,७५६।को लागत अनुमान बनाई रु १,३६,७४,७८६।मा लालीगुरांस इन्जिनियरिङ एण्ड सप्लायर्स,काठमाडौ संग मिति २०८०-१०-२५ मा सम्झौता भएको छ। मिति २०८१-३-२ सम्म अवधि रहेको सो ठेक्काको म्याद थप २०८१-६-२ सम्म पुगेको छ। आर्थिक वर्ष भित्र कार्यसम्पन्न गर्ने गरी सम्झौता भएको सो खानेपानी योजनामा दोश्रो रनिङ्ग विल सम्म रु ५४,०४,६३९। अर्थात ३९.५ प्रतिशत मात्र वित्तीय प्रगति भएको छ। सो आयोजना गत विगत वर्षहरु देखि संचालनमा आएको,प्रदेश सरकार खानेपानी तथा सरसफाई कार्यालय गुल्मी बाट आ.व ०७६।०७७ देखि सो आयोजनामा खर्च भएको भन्ने पालिकाको भनाई रहेको छ। आयोजनाको शुरुका २ वटा RVT प्रदेश तर्फ खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालयबाट भएको तथा अन्य के कति कार्य भएको सो सम्बन्धमा एकिन हुने अवस्था छैन। एउटै योजनामा गाउँपालिका र प्रदेश खानेपानी तथा सरसफाई कार्यालयको वजेट रहेको अवस्थामा काममा दोहोरो नपर्ने गरी आयोजना संचालन गर्नुपर्दछ। आयोजनाको DPR बमोजिम रु ७२७८५३२८।९७ लागत रहेको छ। पालिकाको श्रोत बाट आ.व ०७९।८० मा ७६,६९,९५०। र आ.व ०८०।८१ मा दोश्रो रनिङ विल सम्म रु ५९,२९,९२८। गरी आयोजनामा पालिका बाट रु १,३५,९९,८७८। खर्च भएको छ। प्रदेश खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालयबाट आ.व ०७६।०७७ देखि आ.व ०८०।८१ सम्म रु १५४७९२९९।०० खर्च भएको छ। प्रदेश खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय तथा गाउँपालिकाबाट गरी हालसम्म रु २९०७९१७७।०० खर्च भएको र आयोजनाको म्याद २०८०-६-२ सम्म रहेकोमा सो अवधिमा कार्यसम्पन्न हुने अवस्था देखिँदैन। आयोजना संचालन भएको ५ वर्ष सम्म सम्पन्न नभएकोमा गाउँपालिकाले त्यसतर्फ ध्यान दिई छिटो सम्पन्न गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

४६ **पेश्की कम कट्टा गरेको**

सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम ११३(५) मा पेश्की खरिद सम्झौतामा उल्लेख भए बमोजिम प्रत्येक रनिङ विलबाट कट्टा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। गाउँपालिकाले एकिकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार कार्यक्रमबाट निर्माण भैरहेको १५ शैयाको अस्पताल भवनको ५ औँ रनिङ विलमा सम्झौताको GCC 57.3 बमोजिम विल रकमको ४० प्रतिशतले रु ३६,०६,३६०।पेश्की कट्टा गर्नुपर्नेमा ३० प्रतिशतले रु २७,०४,७७०।कट्टा गर्दा नपुग रु ९,०१,५९०। कम पेश्की कट्टा गरेको रु

पेश्की	९,०१,५९०

४७ **रनिङ्ग विल पेश गर्नुपर्ने**

लाइन्स इन्टरनेसनल डिस्ट्रिट र भार्से जनसहयोग मा.वि भार्से बीच भएको सम्झौता वमोजिम विद्यालयको भवन निर्माण कार्यको लागि जनसहभागिताको अंश बराबरको रकम लाइन्स इन्टरनेशनलको बैंक खातामा रकम जम्मा गरे पश्चात लाइन्सले दिने रकम निकासा हुने प्रावधान बमोजिम गाउँपालिकाले रु १९,३६,२६५।लाइन्सको खातामा रकम जम्मा गरेको छ। आ.व ०७९।०८० मा रु २१,००,०००। पठाएको र यस वर्ष पठाएको रकमको सम्झौतामा उल्लेख भए बमोजिम विद्यालय निर्माण कार्यको मूल्यांकन गरी प्रतिशतको आधारमा रकम निकासा गरेको प्रमाण पेश गरी फछ्र्यौट गर्नुपर्ने रु

प्रमाण पेश नगरेको	१९,३६,२६५

४८ आन्तरिक आयतर्फ

४८.१ गाउँपालिकाले यो वर्ष आन्तरिक आय रु १,७८,००,००० प्राप्त हुने प्रस्ताव गरेकोमा रु ९६,५९,८२९.३ प्राप्त भएको छ। सो सम्बन्धमा निम्न व्यहोरा देखिएको छः-

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **४६,०७६** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

४८.२ आय ठेक्का

गाउँपालिकाले तयार गरेको IEE प्रतिवेदन अनुसार बढिगाढ खोला (उल्लिखोला वगर क्षेत्र), कालीगण्डकी नदि(कठानी वगर क्षेत्र), कालीगण्डकी नदी(देवपाटन क्षेत्र) मा गरी ठेक्का व्यवस्थापन तथा अमानतमा गरी रु २०,५८,३००। राजश्व प्राप्त भएको छ। बढिगाढ खोला (उल्लिखोला वगर क्षेत्र), कालीगण्डकी नदि(कठानी वगर क्षेत्र), कालीगण्डकी नदी(देवपाटन क्षेत्र) २ पटक सम्म वोलपत्र नपरेको कारण गाउँपालिकाले IEE प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिएको भन्दा कम परिमाण तोकी ठेक्का व्यवस्थापन गरेको छ। बढिगाढ खोला (उल्लिखोला वगर क्षेत्र), कालीगण्डकी नदि(कठानी वगर क्षेत्र), कालीगण्डकी नदी(देवपाटन क्षेत्र) मा समेत IEE प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिए भन्दा कम परिमाण उल्लेख गरी अमानतबाट ढुङ्गा ,गिटी बालुवा संकलन गरेको छ।

४८.३ (..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१०-२** को निर्णयले रू **५६,६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

४८.४ सम्झौताको कार्यान्वयन

ढुङ्गा ,गिटी, बालुवा उत्खनन्,संकलन तथा बिक्रीको सम्झौता पत्र -२०८० वमोजिम बढिगाढ खोला (उल्लिखोला वगर क्षेत्र) को आय ठेक्का रु ११,५२,६००। (मू.अ.कर समेत) रोजी कन्सट्रक्सन एण्ड प्रा.लि , कालीगण्डकी नदि(कठानी वगर क्षेत्र) को आय ठेक्का रु ५,६६,०००(मू.अ.कर समेत) प्रोलायन कन्सट्रक्सन थाक्रे र कालीगण्डकी नदी(देवपाटन क्षेत्र) को आय ठेक्का प्रोलायन कन्सट्रक्सन थाक्रे संग रु २,४०,०००(मू.अ.कर समेत) मा भएको छ। सबै ठेक्कामा गाउँपालिकाको छाप लगाएको रसिद प्रयोग गरेको, रसिद नियन्त्रण प्रणाली अपनाएको,संकलन गरेको ढुङ्गा,गिटी, बालुवा घाट गद्दी गरे,नगरेको र तोकिएको परिमाण भन्दा बढी उत्खनन् गरे नगरेको सम्बन्धमा गाउँपालिकाले अनुगमन गरेको देखिएन। गाउँपालिकाले सम्झौतामा उल्लेख गरे वमोजिम सो ठेक्का हरुमा तोकिएको समयमा तोकिएको परिमाण वमोजिम संकलन भएको छ भन्ने सम्बन्धमा नियन्त्रण विधि अवलम्बन गर्नुपर्ने देखिन्छ।

४९ केन्द्रीय अनुदानको तुलनामा आन्तरिक आय

आन्तरिक आय स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा केन्द्रीय अनुदानबाट गरेको खर्चका तुलनामा आन्तरिक आयको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

केन्द्रिय अनुदानबाट खर्च	आन्तरिक आय	आन्तरिक आय प्रतिशत
४७,६१,२७,३१५	९६,५९,८२९.३	२.०३

उपरोक्त विवरण अनुसार स्थानीय तहमा प्राप्त केन्द्रीय अनुदानबाट भएको खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा २.०३ प्रतिशत मात्र रहेको छ । त्यसैले पालिकाको आन्तरिक आय संकलनको दायरालाई फराकिलो पार्दै आन्तरिक आय बृद्धि गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

५० **पेश्की बाँकी**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ५२ मा आर्थिक बर्षभित्र फछ्यौंट हुन नसकेको पेश्की बाँकी रकम अर्को आ.व.को लागि जिम्मावारी सार्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाको विवरण बमोजिम म्याद ननाघेको रु ४९६२००० पेश्की बाँकी जिम्मेवारी सारेको छ । सो पेश्की रकम नियमानुसार फछ्यौंट गर्नुपर्दछ ।

गो. भौ. न./मिति	पेश्की लिनेनिर्माण व्यवसायी	पेश्की रकम
१२-२०८१।०१।२५	लालिगुराँसइन्जिनियरिङ्ग कन्स्ट्रक्सन एण्ड सपलायर्स प्रा लि	१२०००००
१४-२०८१।०२।०६	यात्राकन्स्ट्रक्शन एण्ड सप्लायर्स प्रा.लि.	१२३९०००
१५-२०८१।०२।२७	यात्राकन्स्ट्रक्शन एण्ड सप्लायर्स प्रा.लि.	१२३९०००
५१८-२०८१।०३।२४	निर्भिकानिर्माण सेवा प्रा.लि.	१२८४०००
जम्मा		४९६२०००

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८०/८१

कार्यालय र स्थान : सत्यवती गाउँपालिका, गुल्मी , सत्यवती गाउँपालिका , गुल्मी

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	कमल प्रसाद भुसाल	२०७९-४-२५	हाल सम्म कार्यरत
लेखा प्रमुख	Babita Gautam Gyawali	२०७९-५-१	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
४३३,८०२.७	७,७७३,५१०	३,८३६,२६५	०	०	९०१,५९०
				प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.	१२,९४५,१६७.७
				प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्र्यौट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.	२,३०५,६६२.७
				संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.	०
				लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.	१०,६३९,५०५

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		८०५२०४४३.९	
आम्दानी		**खर्च**	
संघीय सरकारबाट अनुदान	३७६२०४१७५	**चालु खर्च**	३५९९३८८३०.६८
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	२१२७३७५०	**पूँजीगत खर्च**	१४६१९२९६४
राजश्व बाँडफाँट	९०२६३३११.०३	**वित्तीय/अन्य व्यवस्था**	१८४१४४९९८
आन्तरिक आय	९६५९८२९.३		
अन्य आय	१६१७६१३४६.२७		
कुल आय	६५९१६२४११.६	**कुल खर्च**	६९०२७६७९२.६८
बाँकी मौज्दात		४९४०६०६२.८२	

सुझाव

स्थानीय तहहरूद्वारा प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानुन तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

- वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ। कार्ययोजना तयार गरी विगतका आय बक्यौता असुल गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- नेपालको संविधानको धारा ५९ को उपधारा ७ मा स्थानीय तहको बजेट घाटा व्यवस्थापन तथा अन्य वित्तीय अनुशासन सम्बन्धी व्यवस्था संघीय कानुन बमोजिम हुने उल्लेख भएकोमा स्थानीय तहले यस सम्बन्धी कानुन निर्माण गर्दा संघीय कानुनसँग सामाञ्जस्यता कायम नगरेकोले यसमा सुधार हुनुपर्दछ ।
- स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ। निर्वाचित हुने पद बाहेक राज्यकोषबाट तलब सुविधा बेहोर्ने गरी नियुक्त हुने सबै पदमा योग्यता र मापदण्ड तोकिनुपर्दछ ।
- स्थानिय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।
- भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा कानुन बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानुनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ । अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।
- व्यावसायिक प्रकृतिको संस्थाहरूलाई पुँजीगत अनुदान प्रदान गर्दा लाभग्राहीले प्राप्त गर्ने लाभको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । यस्ता संस्थाहरु विघटन भएमा बाँकी सम्पत्ति लगानीको अनुपातमा फिर्ता हुने सुनिश्चितता हुन पर्दछ। यस्तो निर्माण व्यक्तिगत स्वामित्व रहेको जग्गा वा सम्पत्तिमा गरिनु हुँदैन ।
- एउटै प्रकृतिको काममा समेत लागत अनुमान टुक्र्याई सोझै खरिद गर्ने, पूर्वानुमान गर्न सकिने अवस्थामा पनि लागत अनुमान यथार्थपरक तवरले तयार नगरी भेरिएसनबाट थप कार्य गराउने प्रवृत्तिमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ। म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ। निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ।
- स्थानीय तहले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ।
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ।
- एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्दछ ।
- बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत अर्थ विविध वा अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

- पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ। स्रोतको सुनिश्चितताबेगरका कार्यक्रम/आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- कार्यालय तथा अस्पताल भवन, सडक, सिँचाइ, खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा स्पेसिफिकेशनले तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ। साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ।
- कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन।
- सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फर्स्यौट गर्नुपर्दछ।
- वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फर्स्यौटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फर्स्यौट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ।
- सरकारी पेश्की बाँकी रहेकालाई सार्वजनिक पदमा नियुक्ति नगर्ने तथा निर्वाचित हुने पदको हकमा उम्मेदवार हुन वञ्चित गर्ने एवं म्याद नाघेको पेश्कीको विवरण सार्वजनिक निकायले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र सार्वजनिकीकरण गर्ने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा असुल गर्नुपर्ने बेरुजु कायम रहेकोमा सो फर्स्यौट नगरुञ्जेल वृत्ति विकासमा रोक्का गर्ने तथा नयाँ नियुक्ति नहुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा बेरुजु कायम भएमा सो व्यक्तिलाई उक्त बेरुजुबारे समयमै जानकारी गराउनुपर्ने र जानकारी नगराउने कर्मचारी उपर विभागीय कारबाही गर्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- जिन्सी सामग्री, यन्त्र उपकरण तथा औजारहरु आवश्यकता र औचित्यका आधारमा खरिद गरी उपयोगको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । मौज्दातमा रहेका यन्त्र, उपकरण र औजार मर्मत सम्भार गरी उपयोग हुन नसक्ने अवस्था एकीन गरेर मात्र खरिद गर्नुपर्दछ ।
- जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ । तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।
- सरकारी डिजिटल सेवाहरूको गुणस्तर, पहुँच र विश्वसनीयता बढाउन सेवा स्तर सम्झौता तथा गोपनीयता सम्झौता अनिवार्य गर्नुपर्दछ। एकै प्रकारको कामको लागि निकायगतरूपमा अलग - अलग सूचना प्रविधि प्रणाली खरिद गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।
- सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ। समयको उपलव्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ।